

Hämeenlinnan hallinto-oikeus
Raatihuoneenkatu 1
13100 Hämeenlinna

ASIA Valitus maakuntakaavan hyväksymistä koskevassa asiassa

VALITTAJAT **Eläköön Eteläpuisto ry**
Papinkatu 21 H 5
c/o Ingman
33200 TAMPERE

Tampereen ympäristönsuojeluyhdistys ry
Kuninkaankatu 39
33200 TAMPERE

Tampereen kasvitieteellinen yhdistys ry
Haiharankatu 22 B 8
33710 TAMPERE

Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan luonnonsuojelupiiri ry
Kuninkaankatu 39
33200 TAMPERE

Prosessiosoite:
Eläköön Eteläpuisto ry
Papinkatu 21 H 5
c/o Ingman
33200 TAMPERE

Selvityksenä valitusoikeudesta yhdistysten säännöt liitteinä 1-4.

VALITUKSENALAINEN
PÄÄTÖS

Pirkanmaan maakuntavaltuusto 27.3.2017 § 12
Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 hyväksyminen
(Liite 5)

SELVITYS VALITUSAJAN
ALKAMISESTA

Maakuntavaltuuston pöytäkirja on pidetty nähtävillä 10.4.2017 (liite 10).

1 VAATIMUKSET HALLINTO-OIKEUDESSA

- 1) Maakuntavaltuuston Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 (jäljempänä maakuntakaava) hyväksymistä koskeva päätös tulee kumota ainakin Tampereen Eteläpuiston aluetta koskevilta osin (liite 5, kartta).
- 2) Hallinto-oikeuden tulee MRL 201 §:n nojalla kieltää Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 täytäntöönpano ainakin valituksen koskevan alueen osalta ennen kuin se on saanut lainvoiman.

2 PERUSTELUT KAAVAN HYVÄKSYMISPÄÄTÖKSEN KUMOAMISELLE

Kuten jäljempänä tulemme yksityiskohtaisesti osoittamaan, maakuntavaltuuston päätös

- 1) on syntynyt virheellisessä järjestyksessä;
- 2) on muutoinkin lainvastainen.

2.1 Taustaa

Tampereen kaupunki on laatimassa asemakaavaa Eteläpuistoon ja sen lähi-alueelle. Hanke on voimassa olevan maakuntakaavan, yleiskaavojen ja asemakaavojen sekä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden vastainen.

Suunniteltu rakentaminen käytännössä tuhoaisi kulttuurihistoriallisesti, maisemallisesti sekä virkistyskäytön kannalta korvaamattoman arvokkaan puistoalueen. 1880-luvun asemakaavoista periytyvä Näsinpuisto - Hämeenpuisto - Kirkkopuisto - Eteläpuisto -viherakseli kuuluu valtioneuvoston hyväksymään valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen ohjelmaan RKY 2009.

Voimassa olevassa Pirkanmaan 1. maakuntakaavassa Eteläpuisto on osoitettu virkistysalueeksi. Tampereen kaupunki on yrittänyt ohittaa maakuntakaavan kaupunginvaltuuston 18.1.2016 hyväksymällä keskustan strategisella osayleiskaavalla.

Hämeenlinnan hallinto-oikeus on yhdistystemme tekemän valituksen johdosta kumonnut päätöksellään 7.4.2017 Nro 17/0114/2 yleiskaavan hyväksymispäätöksen. Hallinto-oikeus katsoi, että osayleiskaava on maankäyttö- ja rakennuslain sisältövaatimusten vastainen ekologisen kestävyuden, luonnonarvojen vaalimisen ja virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyiden osalta.

Hyväksytty maakuntakaava on samalla tavoin kiistanalainen kuin hallinto-oikeuden kumoama osayleiskaava. Hallinto-oikeuden käsityksen mukaan maisemalliselta ja virkistykselliseltä arvoltaan keskeisten puisto- ja viheralueiden kaavoittamiselle rakentamiseen on oltava erityiset perusteet. Näitä ei ollut esitetty yleiskaavassa eikä käsityksemme mukaan myöskään nyt hyväksyttyssä maakuntakaavassa. Se ei ohjaa kuntakaavoitusta maakuntakaavalta

maankäyttö- ja rakennuslaissa sekä -asetuksessa edellytetyllä tavalla niin, että valtakunnallisesti ja seudullisesti merkittävien maisemallisten, kulttuurihistoriallisten, ekologisten ja virkistysarvojen säilyminen ja kehittäminen turvattaisiin. Voimassa olevaan Pirkanmaan 1. maakuntakaavaan nähden ohjausvaikutus Eteläpuiston kohdalla häviää ja jättää kuntakaavoitukselle täysin vapaat kädet.

Pirkanmaan liitto on perustellut muutosta pelkästään kaavan yleispiirteisyydellä sekä väitteillä, että kaavamääräyksillä kyseiset arvot tulevat turvatuiksi.

Karttaliitteessä 7 osoitetaan, että Tampereen kaupungin joulukuussa 2016 nähtäville asettamassa asemakaavaehdotuksessa osoitetaan voimassa olevan Pirkanmaan 1. maakuntakaavan mukaiselle virkistysalueelle asuin-, liike-, toimisto- ja yleisten rakennusten rakennusoikeutta yli 100 000 k-m². Kaavaehdotuksessa osoitetusta uudesta rakennusoikeudesta 67 % sijoittuu alueelle, joka Pirkanmaan 1. maakuntakaavassa on virkistysaluetta, mutta nyt hyväksytyssä Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040 keskustatoimintojen aluetta. Muutoksen tarkoitus on ilmeinen: mahdollistaa maakuntakaavan puolesta Tampereen kaupungin ajama asemakaavahanke.

Eteläpuiston asemakaavaehdotus merkitsisi kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti arvokkaan puiston hävittämistä. Pirkanmaan liitto on lausunnoissaan todennut, että asemakaavaehdotus on hyväksytyn maakuntakaavan mukainen. On siis täysin ilmeistä, ettei maakuntakaava turvaa edellä mainittujen arvojen säilymistä. Väitteet että kaavamääräykset turvaavat nämä arvot, ovat toudenvastaisia.

Huomionarvoista on, että sekä Pirkanmaan liitto että Tampereen kaupunki kaikissa vaiheessa korostavat rantavyöhykkeen säilyttämistä virkistyskäytössä mutta johdonmukaisesti sivuuttavat täysin Eteläpuiston historiallisesti arvokkaan ylätasanteen merkityksen ja suunnitelmat sen hävittämiseksi.

2.2 Valmistelun ja päätöksenteon virheellisyys

2.2.1 Esteellisyys valmistelussa ja päätöksenteossa

Maakuntavaltuuston puheenjohtaja Pekka Salmi

Virkamies on hallintolain 28 § 1 mom. 7 kohdan mukaan esteellinen, jos luottamus hänen puolueettomuuteensa muusta erityisestä syystä vaarantuu. Lain 27 § 2 momentin mukaan mitä virkamiehen esteellisyydestä säädetään, koskee myös monijäsenisen toimielimen jäsentä ja muuta asian käsittelyyn osallistuvaa.

Maakuntavaltuuston puheenjohtaja Pekka Salmi on osallistunut maakuntakaavan valmisteluun lähes kaikissa valmisteluun liittyvissä maakuntahallituksen kokouksissa. Näissä häntä koskevat mainitut hallintolain esteellisyysspe-rusteet.

Pekka Salmi on toiminut valtuustokauden 2013 - 2017 Tampereen kaupungin kaavoitustoimesta vastaavana apulaispormestarina ja kaavoituksesta vastaavan yhdyskuntalautakunnan puheenjohtajana. Hän on henkilökohtaisesti ajanut Eteläpuiston asemakaavoitusta eteenpäin piittaamatta siitä että hanke on voimassa olevan maakuntakaavan vastainen. Hän on totuudenvastaisesti antanut mm. julkisissa Facebook-kirjoituksissaan ymmärtää, että hänen ajamansa asemakaavaratkaisu on voimassa olevan Pirkanmaan 1. maakuntakaavan mukainen ja että tämä olisi myös Pirkanmaan liiton kanta. Liitteenä 7 oleva kartta osoittaa, että joulukuussa 2016 nähtäville asetettu asemakaavaehdotus osoittaa maakuntakaavan viheralueelle 102 800 k-m² asunto-, liike-, toimisto- ja yleisten rakennusten rakentamista ja on mitä ilmeisimmin Pirkanmaan 1. maakuntakaavan vastainen.

Eläköön Eteläpuisto ry on Tampereen kaupungin yhdyskuntalautakunnalle 30.3.2015 lähettämässään kirjeessä tuonut esiin ristiriidan vireillä olevan asemakaavahankkeen ja voimassa olevan maakuntakaavan välillä. Apulaispormestari Salmen olisi viimeistään tuossa vaiheessa pitänyt ymmärtää, että ristiriita hänen johdolla valmisteltavan asemakaavan ja voimassa olevan maakuntakaavan välillä on omiaan vaarantamaan luottamuksen hänen puolueettomuuteensa uutta maakuntakaavaa valmisteltaessa. Hänen myöhemmät julkiset esiintymisensä asiassa ovat merkittävästi syventäneet tätä luottamuspulaa.

Apulaispormestari Salmen ymmärtämättömyyttä asemansa ja monien roolien sa edellyttämää objektiivisuutta ja asiallisuutta kohtaan osoittaa hänen kirjoituksensa 15.2.2017 Eteläpuiston tehorakentamista kannattavassa Enemmän kaupunkia Tampereelle -Facebookryhmässä. Viitatessaan Pirkanmaan ELY-keskuksen Eteläpuiston asemakaavaehdotuksesta antamaan kriittiseen lausuntoon hän väittää totuudenvastaisesti, että Pirkanmaan ELY-keskus on "hallinnut suojella sorakenttiä ja joutomaata". Samalla Salmi on Tampereen kaavoituksesta vastaavana apulaispormestarina kyseenalaistanut valvovan viranomaisen ELY-keskuksen kompetenssin asiassa.

Maakuntakaavoitusjohtaja Karoliina Laakkonen-Pöntys

Maakuntakaavoitusjohtaja Laakkonen-Pöntys on johtanut ja vastannut Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 valmistelusta ja käsittelyprosessista. Toimissaan aiemmin Tampereen kaupungin kaupunkiympäristön kehittämisen maankäytön suunnitteluyksikön arkkitehtina Laakkonen-Pöntys on laatinut "Yhdyskuntarakenteen eheyttäminen Tampereella" -selvityksen (jäljempänä EHYT-selvitys), jonka kaupunginhallituksen suunnittelujaosto on hyväksynyt 13.6.2011. Selvityksessä Eteläpuisto osoitettiin ensimmäistä kertaa täydennysrakentamiskohteeksi. Ratkaisu ajettiin työryhmän puheenjohtajan ja sihteerinä toimineen Laakkonen-Pöntyksen painostuksesta läpi, vaikka se merkitsi täydellistä käännettä suhteessa Eteläpuiston merkitykseen ja käyttötarkoitukseen kaupungin kaikissa aiemmissa selvityksissä ja suunnitelmissa.

Maakuntakaavoitusjohtaja Laakkonen-Pöntys on osallistunut Tampereen Eteläpuiston ja lähiympäristön asemakaavan aloitusvaiheen viranomaisneuvotteluun 4.9.2015. Neuvottelussa Pirkanmaan ELY-keskuksen edustaja on todennut, että Eteläpuiston asemakaavoitusta ohjaavat voimassa oleva maakunta-

kaava, jossa Eteläpuiston alue on osoitettu virkistysalueena, sekä oikeusvaikutukseton Pyynikin osayleiskaava, jossa alue on osoitettu merkittävälle maisema- ja luonnonalueelle sijoittuvana lähivirkistysalueena. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan aluetta koskevan selvitysaineiston perusteella virkistyskäyttö on katsottava perusteluksi alueen pääkäyttötarkoitukseksi jatkossakin.

Neuvottelussa Pirkanmaan liittoa edustanut Karoliina Laakkonen-Pöntys toteasi: *”Asemakaavan tavoitteenasettelu on pääosin voimassa olevan ensimmäisen maakuntakaavan mukainen eivätkä tavoitteet myöskään ole ristiriidassa valmisteilla olevan toisen maakuntakaavan kanssa”*. Tässä kannanotossaan Laakkonen-Pöntys sivuuttaa täysin tosiseikan, että asemakaavan lähtökohtana oleva suunnitelma merkitsee erittäin merkittävää asunto- ja toimitilarakentamista maakuntakaavassa osoitetulle virkistysalueelle (karttaliite 7) ja on kiistatta maakuntakaavan vastainen. Viimeistään tässä vaiheessa maakuntakaavoitusjohtaja Laakkonen-Pöntyksen on tullut ymmärtää, että hänen kaksoisroolinsa Eteläpuiston käyttötarkoituksen muuttamisessa virkistysalueesta rakennusmaaksi on omiaan vaarantamaan luottamuksen hänen puolueettomuutensa uutta maakuntakaavaa valmisteltaessa; erityisesti ottaen huomioon hänen roolinsa EHYT-selvityksen laatijana.

Laakkonen-Pöntys on jatkossakin johdonmukaisesti kaihtanut puheenvuoroissaan ja kirjallisissa lausunnoissaan edes mainitsemasta, että suunnitteilla oleva asemakaava on voimassa olevan maakuntakaavan vastainen. Tämän tosiseikan toteaminen olisi kuulunut hänen virkavelvollisuuksiinsa. Vakavana pidettävä laiminlyönti aiheuttaa perustellun epäilyn hänen puolueettomuutensa valmisteltaessa uutta maakuntakaavaa, jossa virkistysaluemerkintä Tampereen kaupungin vaatimuksesta on poistettu. Maakuntakaavoitusjohtaja on tästä syystä ollut esteellinen valmistelemään, esittelemään ja olemaan läsnä asian käsittelyn aikana eri toimielimissä.

Tosiseikka, että maakuntavaltuuston puheenjohtaja Pekka Salmi ja maakuntakaavoitusjohtaja Karoliina Laakkonen-Pöntys ovat esteellisenä osallistuneet maakuntakaavan valmisteluun ja hyväksymiskäsittelyyn, on vakava menettelyvirhe.

2.2.2 Puutteet kaavaehdotuksen nähtävilläpidossa

Maakuntakaavaehdotus on pidettävä kaava-alueen kunnissa julkisesti nähtävänä vähintään 30 päivän ajan (MRA 12 §). Kaavaehdotus on mahdollisuuksiensa mukaan julkaistava myös sähköisesti (MRA 32 a §).

Maakuntakaavaehdotus on ollut julkisesti nähtävillä 10.10.-11.11.2016. Kaavaaineistot oli Pirkanmaan liiton verkkosivuilla esitetty sekavasti ja kokonaisuuden hahmottaminen on ollut erittäin työlästä. Kaavakartasta oli lähes mahdollonta saada selkoa, koska kartta avautui yleisesti käytössä olevissa selaimissa lähes lukukelvottomassa muodossa (liite 8). Osa sivujen linkeistä on ollut virheellisiä ja harhaanjohtavia. Linkkejä on korjailtu nähtävilläpidon aikana. Sivulla todettiin, että tiettyä aluetta koskevan muistutuksen voi jättää karttapalvelussa. Tämä ei kuitenkaan ole ollut mahdollista. Asioita, jotka tulisi esittää

kaavakartalla, on esitetty tarkkuudeltaan epäselvillä vinjetti- ja liitekartoilla. Liitekarttojen oikeudellinen merkitys osana maakuntakaavaa jäi epäselväksi.

On pääteltävissä, että sähköisesti julkaistu kaava-aineisto on ollut nähtävilläpidon alkaessa keskeneräinen, minkä takia sitä on jouduttu nähtävilläpidon aikana olennaisesti korjailemaan. MRA 12 §:n edellyttämä 30 päivän nähtävilläpitoaika ei ole toteutunut sähköisen aineiston puutteiden ja virheiden johdosta. Vuonna 2005 voimaan astuneen asetuksen 32 a §:n varauksena ”mahdollisuuksien mukaan” on tulkittava siinä valossa, ettei monilla pienillä kunnilla tuolloin ollut vielä teknisiä mahdollisuuksia aineistojen sähköiseen julkaisemiseen. Se, ettei Pirkanmaan liitolla olisi vuonna 2016 näitä mahdollisuuksia, ei ole uskottava selitys.

Keskeneräisen kaava-aineiston nähtävälle asettamiseen todennäköisin syy on ollut kiire: maakuntakaava on haluttu saada kuluvasse olevan valtuustokauden aikana hyväksyttäväksi. Tavoiteaikataulu ei voi olla perusteena puutteellisen ja tarkoitustaan heikosti palvelevan kaava-aineiston nähtävälle asettamiselle. Kyseessä on kaavaprosessissa tapahtunut menettelyvirhe.

Kaavaehdotuksen nähtävilläpidon puutteet on tuotu esiin Eläkön Eteläpuisto ry:n jättämässä muistutuksessa. Asia on sivuutettu vastineraportissa maininnasta eikä siihen ole saatu Pirkanmaan liitolta perusteltua vastausta.

Esitämme, että asian selvittämiseksi hallinto-oikeus pyytää Pirkanmaan liitolta tietojärjestelmän lokitietoihin tai muuhun luotettavaan aineistoon perustuvan selvityksen siitä, mitä aineistoja on kaavaehdotuksen nähtävilläpidon aikana lisätty, poistettu, korjattu tai täydennetty. Tämän pohjalta tulee arvioida, täyttykö kaava-aineiston sähköinen nähtävilläpito selvyydeltään ja sisällöltään lain ja asetuksen vaatimukset erityisesti 30 päivän määräajan osalta.

2.2.3 Muistutuksen käsittely ja maakunnan liiton kannanotto muistuttajille

Maankäyttö- ja rakennuslain 65 § mukaan kaavaehdotuksesta muistutuksen tehneille, jotka ovat ilmoittaneet osoitteensa, on ilmoitettava kunnan tai maakunnan liiton perusteltu kannanotto esitettyyn mielipiteeseen.

Eläkön Eteläpuisto ry on jättänyt kaavaehdotuksesta määräaikana muistutuksen. Kuuden sivun mittainen perusteltu muistutus on maakuntahallitukselle ja -valtuustolle esitettyssä yhteenvedossa ja vastineessa tiivistetty muutamaan virkkeeseen. Yhteenvedossa ja vastineessa on kokonaan sivuutettu muistutuksessa esitetyistä keskeisistä seikoista esimerkiksi:

- kaavaehdotuksen maakuntakaavan sisältövaatimusten vastaisuus;
- valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden vastaisuus;
- puutteet kaavaehdotusaineiston nähtävilläpidossa;
- puutteet ja virheet luonnosvaiheen mielipiteemme käsittelyssä.

Osallisten tulee voida luottaa siihen, että muistutuksen olennaiset kannanotot ja perustelut esitetään yhteenvedossa ja niihin saadaan maakunnan liiton perusteltu kannanotto. Päättäjien tulee voida luottaa siihen, että nämä seikat on avoimesti saatettu heidän tietoonsa.

Katsomme edellisen perusteella, että keskeinen osa muistutuksen sisällöstä on käytännössä salattu maakuntahallitukselta ja -valtuustolta. Kaavoitusmenettelyssä tulee noudattaa hallintolaissa määriteltyjä hyvän hallinnon periaatteita. Näiden periaatteiden loukkaaminen on katsottava osallisten oikeuksia loukkaavaksi menettelyvirheeksi.

Menettelyn johdosta maakunnan liiton vastaus muistutuksessa esitettyyn on jäänyt olennaisilta osin saamatta. Pirkanmaan liiton vastine ei ole MRL 65 § 2 ja 3 momentin edellyttämä perusteltu kannanotto esitettyyn mielipiteeseen. Kyseessä on osallisen kannalta merkittävä menettelyvirhe, ei vastineraportin merkityksetön puute.

2.2.4 Virheellinen valitusosoitus

Pirkanmaan liiton pyynnöstä toimittamassa valitusosoituksessa ja erikseen pyytämässämme tarkennuksessa (liite 10) on ainakin seuraavat virheet:

- valitus ohjeistetaan tekemään hallintovalituksena;
- valitusajan alkaminen jää ensin epäselväksi, tarkennuksessa valitusaika ilmoitetaan väärin;
- oikeudenkäyntimaksu ilmoitetaan virheellisesti;
- valituksen jättämismahdollisuus sähköisesti jää ohjeistamatta.

Maakuntakaavan hyväksymispäätös on näin valitusosoitusta myöten virheellinen.

3. MAAKUNTAKAAVAN LAINVASTAISUUS

3.1 Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden vastaisuus

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan maakunnan suunnittelussa ja muussa alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista (MRL 24 §).

Maakunnan suunnittelussa otetaan huomioon valtakunnalliset tavoitteet sovit- taen ne yhteen alueiden käyttöön liittyvien maakunnallisten ja paikallisten ta- voitteiden kanssa (MRL 25 §).

Maakuntakaavaa laadittaessa on valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet otettava huomioon siten kuin siitä edellä säädetään (MRL 28 §)

Valtioneuvoston 30.11.2000 hyväksymissä ja 13.11.2008 tarkistamissa valta- kunnallisissa alueidenkäyttötavoitteessa edellytetään muun ohella:

- Alueidenkäytössä kiinnitetään erityistä huomiota ihmisten terveydelle ai- heutuvien haittojen ja riskien ennalta ehkäisemiseen ja olemassa olevien haittojen poistamiseen. (VAT 4.3 yleistavoite.)

- **Kannanottomme:**
Vähentyvien viheralueiden, kasvavan asukasmäärän ja lisääntyvän liikenteen terveyshaitat on jätetty kaava-asiakirjoissa arvioimatta ja huomioon ottamatta. Eteläpuiston alueelle kaavailtu ja maakuntakaavan mahdollistama lisärakentaminen ei vähennä vaan lisää haittoja.
- Maakuntakaavan ja yleiskaavan lähtökohtana on oltava perusteltu väestönkehitysarvio. Maakunnan suunnittelussa ja yleiskaavoituksessa on tarkastettava pitkällä aikavälillä sekä taajama- että maaseutualueiden väestömäärän kehityksen erilaisia vaihtoehtoja. (VAT 4.3 erityistavoite)
- **Kannanottomme:**
Kaavan lähtökohtana olevat kunnianhimoiset väestönkasvutavoitteet on asetettu selvittämättä tarkemmin niiden vaikutuksia yhdyskuntatalouteen. Eteläpuistoon ja lähialueelle sijoittuvan lisäasutuksen määrällä (1 500 vai 2 500 asukasta) ei ole maakunnan eikä Tampereen kaupungin kehittymisen kannalta merkitystä.
- Alueidenkäytössä on ehkäistävä melusta, tärinästä ja ilman epäpuhtauksista aiheutuvaa haittaa ja pyrittävä vähentämään jo olemassa olevia haittoja. Uusia asuinalueita tai muita melulle herkkiä toimintoja ei tule sijoittaa melualueille varmistamatta riittävää meluntorjuntaa. (VAT 4.3 erityistavoite)
- **Kannanottomme:**
Eteläpuiston alueelle kaavailtu ja maakuntakaavan mahdollistama lisärakentaminen ei vähennä vaan lisää haittoja.
- Alueidenkäytöllä edistetään kansallisen kulttuuriympäristön ja rakennusperinnön sekä niiden alueellisesti vaihtelevan luonteen säilymistä. Alueidenkäytöllä edistetään elollisen ja elottoman luonnon kannalta arvokkaiden ja herkkien alueiden monimuotoisuuden säilymistä. Ekologisten yhteyksien säilymistä suojelualueiden sekä tarpeen mukaan niiden ja muiden arvokkaiden luonnonalueiden välillä edistetään. (VAT 4.4 yleistavoite)
- **Kannanottomme:**
Suunniteltu ja maakuntakaavan mahdollistama rakentaminen Eteläpuistoon ei edistä mainittujen arvojen säilymistä vaan tuhoaa ne.
- Alueidenkäytössä on varmistettava, että valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot säilyvät. Viranomaisten laatimat valtakunnalliset inventoinnit otetaan huomioon alueidenkäytön suunnittelun lähtökohtina. Maakuntakaavoituksessa on osoitettava valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt ja maisemat. Näillä alueilla alueidenkäytön on sovellettava niiden historialliseen kehitykseen. (VAT 4.4 erityistavoite)
- **Kannanottomme:**
Suunniteltu ja maakuntakaavan mahdollistama rakentaminen Eteläpuistoon ei edistä mainittujen arvojen säilymistä vaan tuhoaa ne.

Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt tulee esittää maakuntakaavassa. Nyt ne on osoitettu mittakaavaltaan epämääräisillä vinjetti- ja liitekartoilla niin yleistetyllä karttapohjalla, että niiden tulkinta on käytännössä mahdotonta.

Kaavamerkinnoissä ja -määräyksissä todetaan: ”RK-merkinnällä osoitetaan karttateknisistä syistä erillisillä kartoilla esitetyt arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt.” Asiaa koskevilla liitekartoilla ei mainittua merkintää ole käytetty. Liitekarttojen numerotunnusten selitystä ei ole esitetty kaavamerkinnoissä ja -määräyksissä. Karttojen sekä kaavamerkintöjen ja -määräysten tulee yhtäpitäviä, kun liitekartoilla on tarkoitettu olevan maakuntakaavan oikeusvaikutukset. Kaavamerkinnot ja -määräykset -osiossa jää epäselväksi, ovatko kaavakartan vinjettikartat vai kaavaselostuksen liitteen 2 liitekartat tarkoitettu oikeusvaikutteisiksi osaksi maakuntakaavaa.

Maakuntakaava tulee esittää kartalla tai kartoilla sellaisessa mittakaavassa, että niistä alueiden käytön ohjaustarve huomioon ottaen ilmenevät tarkoituksenmukaisella tavalla alueiden käytön periaatteet, tarpeelliset alueet ja kaavan muu sisältö. (MRA 9 §). Hyväksytty maakuntakaava ei täytä tätä vaatimusta.

3.2. Maakuntakaavan sisältövaatimusten vastaisuus

Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaan maakuntakaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota muun ohella

- alueiden käytön ekologiseen kestävyYTEEN;
- maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen; sekä
- virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyYTEEN.

Maakuntakaavan 2040 ehdotuksessa Eteläpuiston alue on merkitty keskustatoimintojen alueeksi. Suunnittelumääräyksen mukaan alueen suunnittelussa on turvattava kulttuuriympäristöjen arvojen säilyminen.

Eteläpuisto on merkitty myös Pyhäjärven ympäristön kehittämisvyöhykkeeksi, ”*Tampereen ydinkaupunkiseudulla Pyhäjärveä kiertäväksi kaupunkimaisen asumisen ja virkistykseen laatuviöhykkeeksi*”. Kehittämissuosituksessa edellytetään, että alueen suunnittelussa on kiinnitettävä erityistä huomiota kulttuuriympäristön arvojen säilymiseen.

Eteläpuiston rantaan on merkitty myös viheryhteys, jolla on erityistä merkitystä alueellisen virkistysverkoston ja/tai ekologisten yhteyksien kannalta. Yksityiskohtaisessa suunnittelussa tulee määrittää viheryhteyden tarkempi sijainti sekä varmistaa maastokäytävän riittävä leveys, jotta seudullisten viheralueiden ja ulkoilureittien muodostama verkosto voidaan toteuttaa riittävän yhtenäisenä kokonaisuutena.

Katsomme, että maakuntakaavaehdotuksen kaavamerkinnot ja -määräykset ovat keskenään sovittamattomassa ristiriidassa. Korvaamattoman arvokasta puistoaluetta ei voida sekä rakentamalla hävittää että säilyttää sen arvot.

Liitekartalla 7 ilmenee Tampereen kaupungin laatima asemakaavaehdotus. Kartalle on rajattu myös voimassa olevan maakuntakaavan virkistysaluevaraus sekä RKY 2009 -alueen rajaus. Kartta osoittaa yksiselitteisesti, että kaupungin ajama suunnitelma merkitsee Eteläpuiston historiallisten, maisemallisten ja virkistysarvojen tuhoamista.

Maakuntakaavan 2040 ehdotus mahdollistaa asemakaavahankkeen toteuttamisen; tämän vahvistavat kiistatta Pirkanmaan liiton eri yhteyksissä esittämät asemakaavaa koskevat lausunnot ja kannanotot. Kun näin on, maakuntakaavan kulttuuriympäristön arvojen säilyttämistä ja seudullisen viheralueverkoston toteuttamista riittävän yhtenäisenä kokonaisuutena koskevat kaavamääräykset ovat nähtävissä perusteettomina korulauseina, joiden ei Eteläpuiston kohdalla ole edes tarkoitettu toteutuvan. Harhaanjohtava menettely loukkaa hyvän hallinnon vaatimuksia.

Eteläpuiston ja lähialueen nykyiseen väestöpohjaan nähden viher- ja virkistysalueiden määrä on jo nykyisellään niukka ja niiden käyttöpaine kova. Vieraisten Pyykin luonnonsuojelun alueen käyttöpaine ylittää jo nykyisin herkän harjuluonnon kulutuskestävyyden, mihin esimerkiksi Pirkanmaan ELY-keskus sekä Tampereen kaupungin ympäristönsuojeluyksikkö ovat lausunnoissaan perustellusti viitanneet. Suunniteltu lisärakentaminen merkitsee huomattavaa vähennystä viher- ja virkistysalueista ja kasvattaa entisestään jäljelle jäävien alueiden käyttöpainetta.

Tampereen kaupungin viher- ja virkistysalueselvityksessä on tutkittu vähintään 1,5 hehtaarin suuruisen yhtenäisen, virkistysalueen saavutettavuutta enintään 300 metrin etäisyydellä asunnosta. Tilanne on todettu heikoimmaksi keskustassa. (Tampereen kantakaupungin viher- ja virkistysalueselvitys 2014, s. 27.) Keskustan asukasmäärää on kaavailtu lisääväksi 15 000 asukkaalla. Tämä edellyttäisi virkistysalueiden lisäämistä keskustassa, ei vähentämistä. Maakuntakaavan mahdollistama asemakaavaratkaisu heikentää virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyyttä sekä määrällisesti että saavutettavuuden kannalta. Se, että kaavamääräysten katsotaan turvaavan virkistysalueiden ja -verkostojen laadullisen kehittämisen, on harhaanjohtavaa päättelyä. Kehittäminen voi tapahtua ja luontevimmin tapahtuu jo olemassa olevia virkistysalueita ja -reittejä hyväksikäyttäen, ei niitä hävittämällä.

Kaava-asiakirjoissa esitetyt väitteet siitä, että edellä mainitut arvot turvataan kaavamääräyksillä, ovat totuudenvastaisia ja sellaisina loukkaavat vakavasti hyvän hallinnon vaatimuksia selkeydestä, luotettavuudesta ja totuudenmukaisuudesta.

4 PERUSTELUT TÄYTÄNTÖÖNPANON KIELTÄMISELLE

Tampereen kaupunki on pitänyt Eteläpuiston ja lähiympäristön asemakaavaehdotuksen nähtävillä vuodenvaiheessa 2016 - 2017. Kaavaehdotus on kiistatta voimassa olevan Pirkanmaan maakuntakaavan vastainen. Kun alueella ei ole voimassa oikeusvaikutteista yleiskaavaa, maakuntakaava on otettava huomioon asemakaavaa laadittaessa ja muutettaessa.

Pirkanmaan liitto ja Tampereen kaupunki ovat noudattaneet kaksoisstrategiaa asemakaavahankkeen ja maakuntakaavan suhteen. Asemakaavahankkeen selvä ristiriita suhteessa voimassa olevaan Pirkanmaan 1. on määrätietoisesti peitely ja jopa salattu. Samalla Eteläpuiston virkistysaluevaraus on Tampereen kaupungin vaatimuksesta poistettu nyt hyväksytystä Pirkanmaan maakuntakaavasta 2040. Muutosta ei ole perusteltu eikä sen vaikutuksia arvioitu kaavaselostuksessa.

Tampereen kaupunki on pyrkinyt ohittamaan maakuntakaavan ohjausvaikutuksen kaupunginvaltuuston 18.1.2016 hyväksymällä Tampereen keskustan strategisen osayleiskaavan. Hämeenlinnan hallinto-oikeus on kumonnut hyväksymispäätöksen 7.4.2017 N:o 17/0114/2 Eteläpuiston rakentamattoman alueen osalta. Tampereen kaupunki on valittamassa hallinto-oikeuden ratkaisusta korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Maakuntakaavan saattaminen voimaan ennen hyväksymispäätöksen lainvoimaisuutta mahdollistaa Eteläpuiston ja lähiympäristön asemakaavaehdotuksen hyväksymisen vastoin Pirkanmaan 1. maakuntakaavaa ennen kuin Pirkanmaan maakuntakaavaa 2040 ja Tampereen keskustan strategista osayleiskaavaa koskevat valitukset on ratkaistu. Maakuntakaavan ohjausvaikutus ei toteudu maankäyttö- ja rakennuslain edellyttämällä tavalla. Muutoksenhakumme maakuntakaavan hyväksymispäätöksestä käy tässä tapauksessa merkityksettömäksi.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Edellä lausutun perusteella katsomme, että:

- Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 hyväksymispäätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, kun
 - maakuntavaltuuston puheenjohtaja ja maakuntakaavoitusjohtaja ovat osallistuneet esteellisenä kaavan valmisteluun ja hyväksymiskäsittelyyn;
 - kaavaehdotuksen nähtävilläpito ei täytä maankäyttö- ja rakennuslain 65 §:n ja maankäyttö- ja rakennusasetuksen 12 §:n vaatimuksia sähköisen aineiston heikon laadun ja korjauksia vaatineiden puutteiden vuoksi osin vajaan jääneen nähtävilläpitoajan johdosta;
 - muistutusten käsittelyyn ja niihin annettuun perusteltuun kannanottoon liittyy vakavina menettelyvirheenä pidettäviä puutteita;
 - kaavan käsittelyn ja hyväksymismenettelyn yhteydessä on poikettu hyvän hallinnon periaatteista esittämällä tarkoitushakuisesti valitun kaavaratkaisun myönteisiä puolia korostavaa ja kielteisiä vaikutuksia vähättelevä argumentointia, mikä on vastoin maankäyttö- ja rakennuslain ja hallintolain keskeisiä periaatteita.
- Maakuntakaavan hyväksymispäätös on lainvastainen, koska
 - kaava ei täytä maakuntakaavan sisältövaatimuksia;
 - kaavaselostus ei täytä maakuntakaavan selostukselle asetettuja vaatimuksia;

- o kaavakartan ja lukuisien liitekarttojen yleispiirteisyyden, ristiriitaisuuden ja vaikeatulkintaisuuden johdosta kaava ei täytä maankäyttö- ja rakennusasetuksen 9 §:n mukaista maankäytön ohjaustarvetta.

ALLEKIRJOITUKSET

Tampereella 9.5.2017

Eläköön Eteläpuisto ry

Rauli Virta
hallituksen puheenjohtaja

Eeva Leino
hallituksen varapuheenjohtaja

Tampereen ympäristönsuojeluyhdistys ry

Antti Putaja
puheenjohtaja

Jenni Hakanen
sihteeri

Tampereen kasvitieteellinen yhdistys

Matti Kääntönen
puheenjohtaja

Esa Kalska
sihteeri

Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan luonnonsuojelupiiri ry

Heikki Toivonen
puheenjohtaja

Juho Kytömäki
sihteeri

LIITTEET

1. Eläköön Eteläpuisto ry, säännöt
2. Tampereen ympäristönsuojeluyhdistys, säännöt
3. Tampereen kasvitieteellinen yhdistys, säännöt
4. Pirkanmaan luonnonsuojelupiiri ry, säännöt
5. Pirkanmaan maakuntavaltuuston päätös 27.3.2017 § 12
6. Valituksen kohteena oleva alue
7. Pirkanmaan 1. maakuntakaavan virkistysaluerajaus, RKY 2009 - aluerajaus ja Eteläpuiston asemakaavaehdotuksen viitesuunnitelma
8. Pekka Salmen Facebook-kirjoitus 15.2.2016
9. Kaavaehdotuksen nähtävilläpidettyä sähköistä aineistoa
10. Valitusosoitus